Europski parlament
2024-2029

Odbor za prava žena i rodnu ravnopravnost

2024/2124(INI)

16.07.2025

NACRT IZVJEŠĆA

o ženskom poduzetništvu u ruralnim i otočnim područjima te najudaljenijim regijama
(2024/2124(INI))

Odbor za prava žena i rodnu ravnopravnost

Izvjestiteljica: Elżbieta Katarzyna Łukacijewska

SADRŽAJ

Stranica

PRIJEDLOG REZOLUCIJE EUROPSKOG PARLAMENTA 3

OBRAZLOŽENJE 7

PRILOG: PRIJAVE PRIMLJENIH INFORMACIJA 9

PRIJEDLOG REZOLUCIJE EUROPSKOG PARLAMENTA

o ženskom poduzetništvu u ruralnim i otočnim područjima te najudaljenijim regijama (2024/2124(INI))

Europski parlament,

– uzimajući u obzir Direktivu 2006/54/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 5. srpnja 2006. o provedbi načela jednakih mogućnosti i jednakog postupanja prema muškarcima i ženama u pitanjima zapošljavanja i rada[1],

– uzimajući u obzir Direktivu (EU) 2023/970 Europskog parlamenta i Vijeća o jačanju primjene načela jednakih plaća muškaraca i žena za jednak rad ili rad jednake vrijednosti putem transparentnosti plaća i provedbenih mehanizama[2],

– uzimajući u obzir Direktivu (EU) 2019/1158 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. lipnja 2019. o ravnoteži između poslovnog i privatnog života roditelja i pružatelja skrbi i o stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 2010/18/EU[3],

– uzimajući u obzir strategiju EU-a za rodnu ravnopravnost za razdoblje 2020. – 2025.,

– uzimajući u obzir rodnu strategiju Europskog investicijskog fonda i Grupe Europske investicijske banke[4],

– uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2021/1060 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. lipnja 2021. o utvrđivanju zajedničkih odredaba o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu plus, Kohezijskom fondu, Fondu za pravednu tranziciju i Europskom fondu za pomorstvo, ribarstvo i akvakulturu i financijskih pravila za njih i za Fond za azil, migracije i integraciju, Fond za unutarnju sigurnost i Instrument za financijsku potporu u području upravljanja granicama i vizne politike[5],

– uzimajući u obzir Program za žene na vodećim položajima u okviru Europskog instituta za inovacije i tehnologiju i Europskog vijeća za inovacije[6],

– uzimajući u obzir planove za rodnu ravnopravnost u okviru europskog istraživačkog prostora[7],

– uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 3. svibnja 2022. o postizanju ekonomske neovisnosti žena s pomoću poduzetništva i samozapošljavanja[8],

– uzimajući u obzir članak 55. Poslovnika,

---

[1] SL L 204, 26.7.2006., str. 23., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2006/54/oj.
[2] SL L 132, 17.5.2023., str. 21., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2023/970/oj.
[3] SL L 188, 12.7.2019., str. 79., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2019/1158/oj.
[4] https://www.eib.org/en/publications/online/all/eib-evaluation-gender-strategy.
[5] SL L 231, 30.6.2021., str. 159., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1060/oj
[6] https://www.eit.europa.eu/our-activities/opportunities/eic-women-leadership-programme.
[7] https://rea.ec.europa.eu/publications/impact-gender-equality-plans-across-european-research-area-0_en.
[8] SL C 465, 6.12.2022., str. 54.

– uzimajući u obzir mišljenje Odbora za poljoprivredu i ruralni razvoj,

– uzimajući u obzir izvješće Odbora za prava žena i rodnu ravnopravnost (A10-0000/2025),

A. budući da žene imaju ključnu ulogu u ruralnim gospodarstvima, ali se i dalje suočavaju s pravnim, financijskim, kulturnim i infrastrukturnim preprekama poduzetništvu i ekonomskoj neovisnosti; budući da su ruralna područja sastavni dio europskog načina života jer utjelovljuju ravnotežu između tradicije i napretka;

B. budući da ciljana praktična potpora, primjerice mikrokredit, mentorstvo i pojednostavnjeni postupci, može osnažiti poduzetnike početnike;

C. budući da se žene u najudaljenijim i udaljenim regijama suočavaju s pojačanim izazovima i preprekama zbog izolacije, starenja stanovništva i ograničenih usluga;

D. budući da je usklađivanje poduzetništva s obiteljskim životom i dalje teško, posebno u ruralnim područjima u kojima su javne usluge ograničene;

E. budući da rodno uvjetovano nasilje, stigmatizacija i nedostatak potpore potkopavaju sudjelovanje žena u društvenom i gospodarskom životu u ruralnim područjima zbog nedostatka mreža potpore i zbog izraženijih tradicionalnih rodnih uloga;

F. budući da je digitalna uključenost ključna za pristup žena osposobljavanju, tržištima, radu na daljinu i prilikama za inovacije; budući da obrazovanje djevojčica u području znanosti, tehnologije, inženjerstva i matematike (STEM) može pomoći u uklanjanju rodnih razlika;

G. budući da potpora ženama u poljoprivredi, tradicionalnim obrtima i kreativnim sektorima doprinosi lokalnoj gospodarskoj otpornosti, očuvanju kulture i generacijskoj obnovi;

H. budući da su podaci razvrstani po spolu ključni za razvoj politika ruralnog poduzetništva koje pružaju učinkovit odgovor na posebne potrebe žena;

Uključivanje konkurentnosti

1. naglašava da su poduzetnice ključni pokretač inovacija, kohezije i konkurentnosti u ruralnim područjima; poziva na bolji pristup financiranju inovacija, prilagođenim programima potpore za mala i srednja poduzeća te mogućnostima u okviru zelenog i digitalnog gospodarstva, čime bi se osiguralo da poduzetnice mogu u potpunosti sudjelovati na tržištima u nastajanju;

2. poziva na razvoj strukturiranih mreža mentorstva i platformi za uzajamno učenje, posebno u područjima kao što su digitalizacija, financije i administracija;

3. potiče države članice da kroz kampanje za podizanje svijesti promiču priče o uspjehu poduzetnica u ruralnim područjima kako bi se povećala vidljivost, povjerenje i angažman zajednice;

4. poziva Komisiju i Europski institut za ravnopravnost spolova da u suradnji sa socijalnim partnerima analiziraju ključne prepreke zapošljavanju i poduzetništvu žena, među ostalim u najudaljenijim i udaljenim regijama;

5. podržava strategiju Komisije za uniju štednje i ulaganja te stvaranje i širenje uključivih financijskih instrumenata, što uključuje investicijski štedni račun EU-a s oznakom, kako bi se poduzećima iz EU-a povećao i olakšao pristup financiranju;

6. poziva na ciljana ulaganja u digitalnu infrastrukturu, razvoj vještina i uključive okvire digitalne politike kojima se osigurava da žene u ruralnim područjima ne budu zapostavljene u digitalnoj tranziciji;

7. poziva na ciljane mjere za poboljšanje pristupa žena zemljištu, financijama, obrazovanju i osposobljavanju, posebno za žene koje žele biti poljoprivrednice i vlasnice poduzeća;

8. poziva Komisiju da u okviru relevantnih programa izdvoji odgovarajuća sredstva za potporu poduzećima pod vodstvom žena u ruralnim i udaljenim područjima, posebno u inovativnim sektorima i turističkom sektoru;

Uključivanje pripravnosti

9. poziva države članice da osiguraju da obrazovanje uključuje digitalne vještine i predmete iz područja STEM-a na način kojim se dovode u pitanje štetni rodni stereotipi i podupire sveobuhvatno poučavanje o pristanku i pravima;

10. potiče države članice da osiguraju rodno osjetljivo osposobljavanje, hitne službe i infrastrukturu kako bi se ublažio učinak kriza na ruralne zajednice;

Tradicionalna kultura i obrti

11. pozdravlja zajednice koje su prigrlile lokalnu poljoprivredu pod vodstvom žena i tradicionalne obrte poput onih koje promiču lokalne udruge kućanica, spomenici i muzeji, što sve to služi za poticanje turizma i društvenog ponosa unutar lokalne zajednice;

12. ističe socioekonomski potencijal tradicionalnih obrta i kružnih lokalnih gospodarstava, posebno za starije žene; poziva Komisiju i države članice da kroz mjere osposobljavanja, financiranja i vidljivosti podrže međugeneracijsko poduzetništvo i vrijednosne lance koje se temelje na obrtima;

13. potiče promicanje cjeloživotnog učenja, priznavanja prethodnog učenja i digitalne uključenosti starijih žena u ruralnim područjima;

14. poziva na veću potporu očuvanju stoljetnih obrtničkih tradicija kao što su tkanje, vezenje i keramika, kao što to promiču brojne ruralne udruge kućanica;

Poljoprivreda

15. naglašava potrebu za promicanjem vidljivosti, priznavanja i uvažavanja doprinosa žena u poljoprivredi, među ostalim na obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima; poziva

na rodno ravnopravan pristup zemljištu, sredstva zajedničke poljoprivredne politike (ZPP), savjetodavne usluge, potporu inovacijama i nasljedna prava;

16. potiče države članice da prikupljaju podatke razvrstane po spolu o vlasništvu nad zemljištem, vodstvu u poljoprivredi i neformalnim doprinosima žena;

17. poziva na donošenje mjera kojima se podupiru mlade poljoprivrednice jer je generacijska obnova ključna za održavanje poljoprivredne djelatnosti, čime se jamči sigurnost opskrbe hranom i dinamičnost ruralnih zajednica;

18. poziva na veću uključivost u ruralnim područjima te na otporna i dobro povezana područja koja pružaju sigurne i visokokvalitetne proizvode i usluge za šire društvo;

Jednaki pristup infrastrukturi i uslugama

19. naglašava da je pravedan pristup infrastrukturi, kao što su brzi internet i pouzdan prometni sustav, ključan kako bi se ženama u ruralnim područjima omogućilo sudjelovanje u gospodarskom, obrazovnom i građanskom životu;

20. potiče ulaganja u socijalna poduzeća, zadruge i poslovne modele povezane sa skrbi kojima se osnažuju žene u ruralnim područjima i istodobno rješavaju lokalne potrebe, kao što su skrb o djeci, skrb za starije osobe i dobrobit zajednice;

21. naglašava da ograničen pristup zdravstvenoj skrbi, uključujući skrb za majke i usluge mentalnog zdravlja, nerazmjerno utječe na žene u ruralnim, otočnim i najudaljenijim regijama; poziva države članice da osiguraju dostupnost, cjenovnu pristupačnost i kontinuitet osnovnih zdravstvenih usluga putem mobilnih klinika i telemedicine;

Nasilje

22. uviđa da je rodno uvjetovano nasilje, uključujući obiteljsko, ekonomsko, seksualno i psihološko zlostavljanje, ozbiljna prepreka autonomiji žena i njihovu sudjelovanju u gospodarskom životu u ruralnim i otočnim regijama;

23. poziva Komisiju i države članice da osiguraju odgovarajuću potporu poduzetništvu žena u ruralnim, otočnim i najudaljenijim regijama u okviru višegodišnjeg financijskog okvira za razdoblje nakon 2027., uključujući financiranje putem relevantnih programa kao što su ZPP, Obzor Europa i Digitalna Europa; naglašava važnost olakšavanja pristupa financiranju EU-a za ruralna poduzeća, zadruge i projekte u zajednici pod vodstvom žena;

24. ponovno ističe potrebu za sveobuhvatnom strategijom EU-a za žensko poduzetništvo u ruralnim, otočnim i najudaljenijim regijama te poziva na to da se izričito toj strategiji dodijele namjenska financijska sredstva i mehanizmi financiranja;

°

° °

25. nalaže svojoj predsjednici da ovu Rezoluciju proslijedi Vijeću i Komisiji.

OBRAZLOŽENJE

Žene u ruralnim, otočnim i najudaljenijim regijama ključni su pokretači dobrobiti zajednice, gospodarske otpornosti i socijalne kohezije. Međutim, diljem EU-a, između ostalog u zemljama kao što je Poljska, i dalje se suočavaju sa socijalnim, financijskim ili pravnim preprekama koje ograničavaju njihovo potpuno sudjelovanje u gospodarstvu. Namjera ovog izvješća je razjasniti te izazove i iznijeti praktične i ciljane preporuke za jačanje ženskog poduzetništva, socijalne uključenosti i dugoročne ekonomske neovisnosti u ruralnim područjima.

U mnogim državama članicama žene u ruralnim područjima nerazmjerno su pogođene nedostatkom pristupa financiranju, cjenovno pristupačnoj skrbi za djecu, odgovarajućim prometnim vezama, digitalnoj infrastrukturi i rodno osjetljivim sustavima potpore. Iako razlike u plaći na temelju spola i tradicionalno opterećenje u pogledu pružanja skrbi postoje i u urbanim kontekstima, u ruralnim područjima oni se često pojačavaju. Primjerice, u Poljskoj žene u perifernim i slabo naseljenim općinama često kombiniraju neplaćenu skrb s neformalnim radom ili radom na obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima, bez priznanja ili socijalne zaštite. Međutim, lokalne inicijative kao što su lokalne udruge kućanica ili ruralne zadruge dokazale su da uz odgovarajuću institucionalnu potporu žene mogu voditi uspješna lokalna gospodarstva, čuvati kulturnu baštinu i izgraditi uključive inovacijske ekosustave.

U ovom se izvješću naglašava potreba da se izolirane intervencije zamijene sveobuhvatnijim i rodno osjetljivijim pristupom. Poziva se na uključivanje rodne ravnopravnosti u politike ruralnog razvoja te kohezijske, digitalne i poljoprivredne politike. U dokumentu se naglašava i važnost prikupljanja podataka razvrstanih po spolu, podizanja svijesti o doprinosu žena lokalnim gospodarstvima i podupiranja njihova sudjelovanja u STEM-u i digitalnoj tranziciji. Takve su mjere ključne kako bi se osiguralo da žene ne budu zapostavljene tijekom preobrazbe ruralnih područja.

Posebna pozornost posvećuje se dostupnosti financijskih sredstava. Poduzetnice u ruralnim područjima, posebno one koje postaju poduzetnice po prvi puta ili koje rade u sektorima skrbi, turizma ili tradicionalnih obrta, i dalje se suočavaju s nerazmjernim poteškoćama u pristupu kreditima i potpori poslovanju. U tom kontekstu u izvješću se pozdravlja inicijativa za investicijski štedni račun EU-a (ISA) i poziva na izradu posebne verzije prilagođene ženama u ruralnim područjima. Nadalje, Komisija i države članice pozivaju se da osiguraju da višegodišnji financijski okvir (VFO) za razdoblje nakon 2027. uključuje namjenska sredstva za poduzetništvo žena u okviru ZPP-a, programa Obzor Europa i Digitalna Europa.

U izvješću se razmatra i priroda rada u ruralnim područjima u poljoprivredi u odnosu na rodnu ravnopravnost. Unatoč središnjoj ulozi koju žene imaju u poljoprivrednoj proizvodnji i upravljanju poljoprivrednim gospodarstvom, one su često nevidljive u službenoj statistici i oblikovanju politika. Pristup zemljištu, pravedna naknada, nasljedna prava i pristup sredstvima ZPP-a i dalje su izazov. Kao što je vidljivo iz istraživanja predstavljenog odboru FEMM, u mnogim državama članicama, uključujući Poljsku, i dalje prevladavaju obrasci kao što je nasljeđivanje po muškoj liniji i podcjenjivanje doprinosa žena.

Osim ekonomije, u izvješću se razmatra i veza između pristupa uslugama, nasilja i isključenosti. Rodno uvjetovano nasilje raširena je pojava koja se često ne prijavljuje u ruralnim područjima zbog stigmatizacije, nedostatka usluga i snažnih tradicionalnih rodnih uloga. U izvješću se naglašava hitna potreba za pristupačnim, povjerljivim i dobro

financiranim sustavima potpore, kao i za mjerama podizanja svijesti i prevencije u zajednici.

Važno je napomenuti da se ovom inicijativom ne odgovara samo na postojeće nejednakosti; nudi se i vizija. Vizija uključivog ruralnog razvoja u kojem žene nisu samo sporedni faktor, već središnji akteri. U kojem se tradicionalni obrti, poljoprivreda, kružno gospodarstvo i digitalne inovacije međusobno ne isključuju, već isprepliću. Gdje je rad žena vidljiv, cijenjen i podržan.

Izvješće se temelji na postojećem zakonodavstvu i strategijama EU-a, uključujući Direktivu o transparentnosti plaća, Direktivu o ravnoteži između poslovnog i privatnog života ili Strategiju za rodnu ravnopravnost za razdoblje 2020. – 2025. Usklađeno je s ciljevima Uredbe o zajedničkim odredbama i načelima rodno osviještene politike i teritorijalne kohezije.

Pri sastavljanju ovog izvješća uzeti su u obzir doprinosi akademskih stručnjaka, civilnog društva i zastupnika u Europskom parlamentu. Izvjestiteljica želi zahvaliti svima koji su podijelili svoja iskustva, analize i praktične primjere. Njihov doprinos pridonio je oblikovanju nacrta politika koji je i ambiciozan i realan.

Žensko poduzetništvo u ruralnim područjima nije specifično pitanje. To je pitanje pravde, kohezije i održivog razvoja. Sada je vrijeme za djelovanje.

PRILOG: PRIJAVE PRIMLJENIH INFORMACIJA

U skladu s člankom 8. Priloga I. Poslovniku, izvjestiteljica izjavljuje da je u svoje izvješće uključila informacije o pitanjima koja se odnose na temu dosjea koje je, za potrebe pripreme nacrta izvješća, primila od sljedećih predstavnika interesnih skupina obuhvaćenih područjem primjene Međuinstitucijskog sporazuma o obveznom registru transparentnosti[1] ili sljedećih predstavnika javnih tijela trećih zemalja, uključujući njihove diplomatske misije i veleposlanstva:

1. Predstavnici interesnih skupina obuhvaćeni područjem primjene Međuinstitucijskog sporazuma o obveznom registru transparentnosti
South East Technological University – Irska
Yolo - you only live once
Vereniging Universiteiten van Nederland
University of Galway
2. Predstavnici javnih tijela trećih zemalja, uključujući njihove diplomatske misije i veleposlanstva

Navedeni popis sastavljen je pod isključivom odgovornošću izvjestiteljice.

Ako su fizičke osobe na popisu navedene imenom, funkcijom ili imenom i funkcijom, izvjestiteljica izjavljuje da je tim fizičkim osobama dostavila Obavijest Europskog parlamenta o zaštiti podataka br. 484 (https://www.europarl.europa.eu/data-protect/index.do), u kojoj se navode uvjeti za obradu njihovih osobnih podataka i prava povezana s tom obradom.

[1] Međuinstitucijski sporazum od 20. svibnja 2021. Europskog parlamenta, Vijeća Europske unije i Europske komisije o obveznom registru transparentnosti (SL L 207, 11.6.2021., str. 1., ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2021/611/oj).